

Boj, blízkost, poslanie (4): Nezarmucujte Ducha Svätého – Vlažnosť

Vlažnosť je choroba srdca, pri ktorej sa nám Božie záležitosti stávajú trpkými a dokonca sa presvedčíme, že život, ten skutočný život, je niekde inde.

31.08.2024

Je to jedna z prvých a najznámejších teofánií zaznamenaných v Biblii. Pánov anjel sa zjavuje Mojžišovi na hore Horeb ako veľký plameň ohňa

uprostred trnisteho kríka. «Tu sa mu zjavil Boží anjel v ohnivom plameni z trňového kríka. Keď naň hľadel, videl, že trňový krík horí plameňom, ale nezhára. Vtedy si Mojžiš povedal: „Pôjdem a obzriem si ten čudný jav. Prečo trňový krík nezhorí.“ » (Ex 3,2-3). Boh je Láska, plameň lásky, ktorý je vždy nový a ktorý nikdy nevyhasína s plynúcim časom, zanechávajúc za sebou len dymiaci prút. Jeho láska horí večne, dáva teplo a svetlo tým, ktorí sa nechajú ňou objať. Preto hovorí Boh Mojžišovi: „Ja som, ktorý som!“ (Ex 3,14). On je Láska, verná a vždy živá láska. A tým, že nás stvoril na svoj obraz (porov. Gn 1,27), nás predurčil na takúto lásku: naše srdce nie je schopné žiť s menšou láskou. Naša láska môže byť len horúca, ktorá sa časom obnovuje a rastie.

Možno sme už niekedy zažili, že sme sa vrátili do domu, kde sme kedysi žili: miesto, kde sme milovali, kde

sme dávali a prijímali lásku. Teraz ho
nájde prázdne a opustené, možno
dokonca v ruinách. Srdcom nám
prejde bolestivý pocit nostalgie, keď
pomyslíme, akí šťastní sme tam boli.
Niečo podobné sa stane, keď naša
láska vychladne a vyhasne. Je to
smutné. Láska plná tepla, ktorá
obsahovala večný prísľub radosti,
láska, ktorá bola všetkým..., a
napriek tomu sa premenila na popol.
Aká škoda! Dobre to vyjadril jeden
slávny spisovateľ: „Aké hrozné je, keď
niekto povie: ‚Milujem ťa‘ a druhá
strana kričí: ‚Čo?‘“^[1] Taká je vlažnosť,
láska, ktorá bola na začiatku krásna,
láska, ktorá kedysi naplňovala srdce
radosťou a osvetľovala náš život, ale
postupne sa vyčerpala až takmer
zhasla: láska, ktorá nevydržala
skúšku času.

Smrť v spomalenom zábere

Aby sa niečo ochladilo, musí to byť
najprv zapálené, zaľúbené. Preto

vlažnosť nie je rizikom pre tých, ktorí práve odovzdali svoje srdce: ich láska je ešte príliš elementárna, príliš naivná. Vlažnosť je však skutočným nebezpečenstvom pre akúkoľvek lásku, ktorá už dlho horí. Nejde o náhlu smrť, ale o chorobu, ktorá postupuje takmer nepozorovane: smrť v spomalenom zábere, ako takzvaná „biela smrť“ horolezcov, osudná zmes chladu a únavy, pri ktorej telo postupne stráca svoju reaktivitu a nakoniec sa poddá sladkému, ale smrteľnému spánku.

Úvaha o vlažnosti sa objavuje už veľmi skoro v dejinách Cirkvi. V 3. a 4. storočí hovorili Origenes a Evagrius Ponticus o trpkosti (*acedia*), stave znechutenia a lenivosti duše, ktorá sa neprejavuje v prvých hodinách dňa, čo je život, ale keď slnko už prešlo dobrý kus cesty a vysoko žiari na oblohe. Preto, inšpirovaní žalmom 91, hovorili o „poludňajšom démonovi“^[2]. „*Acedia*“

znamená doslova nedbanlivosť, zanedbávanie. Hoci ju časom niektorí autori odlišovali od vlažnosti (*tepiditas*), oba pojmy definujú rovnakú duchovnú realitu:

„ochladenie lásky, ktoré sa zakalí opustením a lenivosťou,“^[3] — zanedbávanie, ktoré ohrozuje odovzdanosť, pretože „*ipsa caritas vacare non potest*; láska nemôže byť nečinná“^[4], nemôže si vziať dovolenku.

Blahoslavený Álvaro raz napísal obzvlášť energické slová o nebezpečnom postupe vlažnosti: „S jedným pohľadom zahľadeným do dobra a druhým ostrejším na to, čo lichotí vlastnému ja, vlažná vôľa hromadí v duši sedimenty a hnilobu egoizmu a pýchy, ktoré sa usadzujú a postupne vytvárajú svetský nádych vo všetkom správaní. Ak sa tento zlovyk nezastaví, posilnia sa stále nešťastnejšie túžby, zafarbené tými sedimentmi vlažnosti: objaví sa

túžba po náhradách, podráždenosť pri najmenej požiadavke alebo obeti, sťažnosti z banálnych dôvodov, povrchné alebo na seba zamerané rozhovory (...). Objavuje sa absencia umŕtvovania a striedmosti; zmysly sa prebúdzajú násilnými útokmi, ochladzuje sa láska a stráca sa apoštolské nadšenie hovoriť o Bohu s vášňou.“^[5]

To je cesta vlašnosti. Postupne preniká do duše smútok, ktorý všetko zatemňuje: to, čo nám predtým naplňalo srdce, nám už nič nehovorí, a začíname uvažovať svetsky. Vlažnosť spôsobuje skreslenie zmyslov duše, takže nás Božie záležitosti unavujú; a nakoniec sa presvedčíme, že život, skutočný život, je niekde inde. Zo svojej vlastnej skúsenosti písal svätý Augustín: „neprekvapuje, že chorému podnebiu aj chlieb, ktorý je pre zdravého príjemný, pripadá ako

mučenie, a že choré oči nenávidia svetlo, ktoré je pre čisté príjemné“.^[6]

Ako sa dostaneme do tohto stavu?
Ako sa môže živá láska takto ochladiť? Možno by sa dalo povedať, že na začiatku je sklamanie zo života, možno kvôli určitým sklamaniam a ťažkostiam, kvôli ktorým sa stratila nevinnosť a horlivosť prvých krokov. Tento bod zlomu môže prejsť relatívne bez povšimnutia, ale prenikne do duše. Človek začne skracovať čas pre Boha, pretože mu životný plán pripadá ako nahromadenie povinností; prestane snívať a snažiť sa o apoštolskú misiu, možno kvôli nepriateľskému prostrediu alebo kvôli malomyselnosti pri pohľade na zriedkavé ovocie svojho úsilia. „Všetci vieme z vlastnej skúsenosti, že niekedy úloha neprináša uspokojenie, ktoré by sme si priali, ovocie sú zredukované a zmeny sú pomalé, a človek má pokušenie sa

unaviť. Nie je to však to isté, keď
človek z únavy na chvíľu zloží ruky,
ako keď ich zloží natrvalo, ovládaný
chronickou nespokojnosťou,
akousi „*acediou*“, ktorá mu vysušuje
dušu.“^[7] Tento druh nespokojnosti
spôsobí, že sa srdce postupne
ochladzuje „pre zanedbanie, apatiu,
nechuť preskúmať vlastné správanie
každý deň: dnes vynecháme toto;
zajtra nebudeme prikladať dôležitosť
tamtomu, vynecháme bez dôvodu
nejaké umŕtvenie, unikne nám
nedostatok úprimnosti... a postupne
si zvykáme na tie veci, ktoré sa Bohu
nepáčia, bez toho, aby sme ich
prostredníctvom spytovania
svedomia premenili na predmet
boja. Tak sa vydávame na cestu,
ktorá vedie k vlašnosti, nezabudnite
na to. Cez medzery v tom
zanedbanom spytovaní svedomia
preniká chlad, ktorý nakoniec
zamrzne dušu.“^[8]

Boh volá k bráne nášho srdca

V úvodných veršoch Apokalypsy sú veľmi známe riadky, ktoré môžu prekvapiť svojou tvrdosťou: „Poznám tvoje skutky, že nie si ani studený, ani horúci. Kiež by si bol studený alebo horúci! Takto, že si vlažný, ani horúci, ani studený, už-už ťa vyplúvam z úst.“ (Zjv 3,15-16).

Nasledujúce riadky, možno menej známe, pomáhajú pochopiť, čo chce Boh týmito silnými slovami povedať. „Lebo hovoríš: »Som bohatý, zbohatol som, nepotrebujem nič« - a nevieš, že si biedny, poľutovaniahodný, chudobný, slepý a nahý.“ (Zjv 3,17-18). Hromadenie prívlastkov, ktoré by mohlo vyvolať dojem, že je zamerané proti vlažnému, nám v skutočnosti umožňuje nazrieť do Božieho srdca. Pán k nemu hovorí prísne, aby mu pomohol pochopiť jeho situáciu, ktorá je veľmi podobná tej, v ktorej sa nachádzal muž z evanjeliového podobenstva, ktorý po veľmi dobrej úrode sám sebe hovoril: „Duša, máš

veľké zásoby na mnohé roky.
Odpočívaj, jedz, pi a veselo
hoduj!“ (Lk 12,19). Jeho omyl spočíva
v tom, že hromadí pre seba, namiesto
toho, aby bol „bohatý pred
Bohom“ (Lk 12,21). Neuvedomuje si,
že sa uzatvára do seba, a takto kráča
priamo k záhube.

Po tvrdých slovách z Apokalypsy
nasledujú ďalšie, plné otcovskej
starostlivosti, ktoré ukazujú, že Boh
nielenže nestráca nádej v nás, ale
robí všetko, čo môže, aby zmenil
naše srdce: „Radím ti: odo mňa si kúp
zlato vyskúšané ohňom, aby si
zbohatol, a biele rúcho, aby si sa
zaodel a aby nebolo vidieť hanbu
tvojej nahoty, i masť, ktorou si potrieš
oči, aby si videl. Ja karhám a trescem
tých, ktorých milujem. Buď teda
horlivý a rob pokánie. Hľa, stojím pri
dverách a klopem. Kto počúvne môj
hlas a otvorí dvere, k tomu vojdem a
budem s ním večerať a on so
mnou“ (Zjv 3,18-20). Pán nás chce

vyviesť z tohto poľutovaniahodného stavu; klope na dvere našej duše, lebo chce, aby sme sa vrátili k intímnnemu vzťahu s ním... ale potrebuje, aby sme aj my niečo urobili, aby sme urobili kroky k znovuzapáleniu našej lásky.

Na zabránenie a liečenie vlažnosti

„Polapajte nám líšky, maličké líštičky, čo škodu robia po viniciach. A naša vinica je práve v rozkville“ (Pies 2,15). Vlažnosť preniká do duše, keď stratíme jemnosť voči Bohu, keď sa dôvera zmení na ľahostajnosť. Je pravda, že nemôžeme Pánovi ponúknuť bezchybnú dokonalosť, ale môžeme byť voči nemu jemní a pozorní. Súčasťou tejto jemnosti je aj ľútosť, keď si uvedomíme, že sme s ním zle zaobchádzali alebo nám chýbala láska. Preto je potrebné byť pozorný k malým veciam a prebúdzat ľútosť nad našim odporovaním voči láske, ako je

napríklad vynechanie alebo odloženie modlitby pre aktivizmus, neskorý príchod na večeru pre uprednostnenie našich záležitostí, odkladanie služby z lenivosti, či trucovanie voči človeku... Lútostné úkony aj za takéto veci rozohrejú dušu: umožňujú nám začínať odznova. „Áno, začínať odznova. Ja —a predpokladám, že aj ty— začínam odznova každý deň, každú hodinu, vždy, keď urobím úkon ľútosti, začínam odznova.“^[9]

Už sme spomenuli potrebu dbať na postoj spytovania svedomia, ktorý predpokladá úprimný postoj k Bohu a k sebe samým.^[10] Z toho pramení aj úprimnosť voči tým, ktorí nás sprevádzajú na našej ceste k Bohu; úprimnosť plná poslušnosti, aby sme sa nechali viesť a tak si udržali živú lásku. „Úprimnosť a vlačnosť sú nepriatelja, ktoré sa navzájom vylučujú. Preto ten, kto je úprimný, nachádza silu bojovať a vystúpiť z

veľmi nebezpečnej cesty
vlažnosti.“^[11]

Naša láska k Bohu zostáva mladá a obnovuje sa tým, že ju zdieľame s ostatnými. „Keď uhlík nevytvára oheň, je to znak, že sa ochladzuje, že už je takmer celý popol“^[12], povedal svätý Josemaría pri jednej príležitosti. Naozaj, keď srdce nevibruje túžbou, aby sa iní mohli priblížiť k Bohu a dokonca kráčať našou cestou, je možné, že sme sa sami uspali v jednej zákrute. Liekom na prebudenie je: „Zabudni na seba samého... Tvojou jedinou ctižiadosťou nech je žiť len pre svojich bratov, pre duše, pre Cirkev; jedným slovom, pre Boha.“^[13]

Veľkodušnosť je tiež skvelým liekom proti vlažnosti: venovať Pánovi to najlepšie a najcennejšie zo svojho života. Svätý Ján nám rozpráva, že keď bol Ježiš v Betánii, Mária „vzala libru pravého vzácneho nardového

oleja, pomazala ním Ježišove nohy a poutierala mu ich svojimi vlasmi; a dom sa naplnil vôňou oleja“ (Jn 12,1-3). Najlepší parfém, náš najväčší poklad, náš najlepší čas, by mal byť pre Pána. Naopak, je zlým znamením, keď sa v nás objavujú hodnotenia ako u Judáša, ktorému sa zdalo všetko pre Ježiša príliš: „Prečo nepredali tento olej za tristo denárov a nerozdali ich chudobným“ (Jn 12,5)? Judáš napokon predal Majstra za cenu otroka... (porov. Mt 26,15). Malé či väčšie obety, sebaovládanie a umŕtvovanie nás zapália zvnútra a zaháňajú vlažnosť. Pripomínajú nášmu srdcu, že aj so všetkou jeho krehkosťou je schopné veľkej lásky: „Urob ma snehom, Pane, / pre ľudské radosti, / hlinou pre tvoje ruky, / ohňom pre tvoju lásku“^[14].

Všetky tieto prostriedky sa dajú zhrnúť do dojmavých slov svätého Pavla: „A nezarmucujte Svätého Božieho Ducha“ (porov. Ef 4,30).

Duch Svätý, ktorý neprestáva vo svojej snahe formovať v nás Ježiša, potrebuje našu ochotu a poddajnosť jeho vnuknutiam. Pod jeho krídlami nadobudne náš život ten zmysel misie, ktorý sa, vzdialený od vypočítavosti a priemernosti vlažnosti, môže naplniť dobrodružstvom: „Ten, kto sa rozhodol prispôbiť celý svoj život Ježišovi, si už nevyberá, kde bude, ale ide tam, kam je poslaný, pripravený odpovedať tomu, kto ho volá; nedisponuje ani vlastným časom. Dom, v ktorom prebýva, mu nepatrí, pretože Cirkev a svet sú otvorené priestory jeho misie. Jeho pokladom je dať Pána do stredu života, bez toho, aby pre neho hľadal iný (...). Spokojný s Pánom, neuspokojí sa s priemerným životom, ale má horiacu túžbu byť svedkom a osloviť ostatných; má rád riziko a vychádza von, nie nútený po už vytýčených cestách, ale otvorený a verný cestám, ktoré naznačuje Duch: na rozdiel od

„prežívania“ cíti chuť
evanjelizovať“^[15].

* * *

V živote našej Matky niet žiadnej
prímеси vlažnosti. Ak oheň, ktorý
rozpaľuje horiaci ker, symbolizuje
Božiu prítomnosť, samotný ker
predstavuje osobu Preblahoslavennej
Panny Márie, ktorá žiari bez toho,
aby vyhasla, vďaka prítomnosti
Ducha Svätého, Ohnivého Božej
lásky: „Planula si ako ker, ktorý bol
ukázaný Mojžišovi, a nehorela si.
Tavila si sa, no nespotrebovala si sa
(...). Spojená s ohňom, čerpala si silu
z toho istého ohňa, zostávajúc vždy
žeravá“^[16]. Prosíme ju, aby nám
pomohla udržiavať stále horiacu
Božiu lásku; aby láska k svätej Márii
zapálila naše srdce „na žeravý
plameň“^[17].

[1] J. D. Salinger, *Levantad, carpinteros, la viga del tejado*, Edhasa, Barcelona, 1986, p. 80.

[2] Porov. E. Boland, «Tiédeur», *Dictionnaire de Spiritualité*, vol. 15, c. 918. Porov. Žal 91 (90),6: «Nebudeš sa báť nočnej hrôzy, ani šípu letiaceho vo dne; ani moru, čo sa tmou zakráda, ani nákazy, čo pustoší na poludnie».

[3] F. Ocáriz, *A la luz del evangelio*, Studium, Madrid, 2020.

[4] Sv. Augustín, *Komentár k Žalmom* 31, 5.

[5] Blah. Álvaro, *Pastoračný list*, 9-I-1980, č. 31 (*Cartas de Familia* II, č. 275; AGP, biblioteca, P17).

[6] Sv. Augustín, *Vyznania* 7, 16.22.

[7] Pápež František, *Evangelii gaudium*, č. 277.

[8] Blah. Álvaro, *Pastoračný list*, 8-XII-1976, č. 8 (*Cartas de Familia II*, č. 116; AGP, biblioteca, P17).

[9] Sv. Josemaría, *En diálogo con el Señor*, č. 12.

[10] Porov. Sv. Josemaría, *List 1*, č. 34.

[11] Sv. Josemaría, *Inštrukcie* 8-XII-1941, poznámka 122.

[12] Sv. Josemaría, *Crónica*, 1973, ss. 640-641 (AGP, biblioteca, P01).

[13] Sv. Josemaría, *Brázda*, č. 630.

[14] E. de Champourcin, *Presencia a oscuras*, Rialp, Madrid, 1952, s. 21.

[15] Pápež František, *Homília*, 30-VII-2016.

[16] Porov. Sv. Amadeus z Lausanne, *Mariánske homílie* (Sources Chrétiennes, 72), III, 313-317.

[17] Sv. Josemaría, *Cesta*, č. 326.

José Brage

.....

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
sk-sk/article/boj-blizkost-poslanie-4-
nezarmucujte-ducha-svateho-vlaznost/](https://opusdei.org/sk-sk/article/boj-blizkost-poslanie-4-nezarmucujte-ducha-svateho-vlaznost/)
(16.03.2026)